243151 - Gemide veya uçakta bulunan malı satmanın hükmü, hasar durumunda sorumluluk kime ait olacak

Soru

Bir şahıs bir gemi pirinç satın aldı, mal limana varmadan ve teslim edilmeden başkasına sattı. Daha sonra gemi battı. Bu durumda alışveriş geçerli mi? Bu hasarı kim karşılıyacak? Uçak ve gemiyle gelen malların durumu nedir? Satıcı tarafından gönderilmesi ve iki taraf arasından sözleşme ve belgeler olması teslim edilmiş sayılmaz mı? Yoksa malın fiziki olarak müşteriye ulaşması mı gerekir? Nakliye aşamasında oluşan hasardan kim sorumlu olur?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi:

Alışveriş akdi, ürünün mülkiyetini satıcıdan müşteriye taşır. Ancak ürün müşteriye ulaşmadığı takdirde satıcının sorumluluğunda sayılır.

Müşteri, ürünü kendisi veya vekili aracılığıyla teslim alır ve satıcının deposundan çıkarırsa mülkiyet müşteriye geçtiği gibi satabilir. Ürünler gemi veya uçakta olması farketmez. Çünkü ürünün satıcı deposundan taşınmasıyla teslim alınmış sayılır ve müşterinin zimmetinde olur. Bu durumda satabilir ve kazanç sağlayabilir. Kendi zimmetine geçmediği takdirde satmak ve kazanç sağlamak caiz değildir. Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem, "Sorumluluğu alınmayan bir şeyden kazanç sağlamayı yasaklamıştır"

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle buyurdu: "Kazanç sorumlulukla olur"

Şayet anlaşmaya göre satıcının ürünü razı olduğu kargo şirketine teslim etmekle sorumluluğu sona eriyorsa; bu durumda ürünlerin satıcı deposundan taşınması deniz veya hava yoluyla taşımacılık

yapan şirkete teslim edilmesi ve gerekli belgelerin teslim edilmesi; müşterinin ürünü teslim almış sayılır.

Bu durumda ürün alıcının sorumluluğunda olur. Şayet denizde veya havada telef olursa müşteriye aittir. Çünkü ürünü kendisi veya vekili aracılığıyla teslim almış ve limana götürmüştür.

İkincisi:

Denizde veya uçakta bulunan bir ürünü satmak geçerli olup mülkiyet gerçekleşir.

Bir tüccar, gemi limana varmadan malını gemide olduğu halde satarsa ve daha önce belirttiğimiz gibi onun sorumluluğuna geçmişse alışveriş geçerlidir.

Yeni müşteri ise şayet üründe bir kusur görür veya anlaşmaya aykırı olduğu tespit edilirse alışveriş sözleşmesini feshedebilir.

Söz konusu ürün limana varmadan telef olursa yeni müşterinin sorumluluğunda değildir. Çünkü müşteri teslim almadığı müddetçe mal/ürün satıcı sorumluluğundadır.

Sonuç: Müşteri/ithalatçı ürünü (pirinci), kendisi veya vekili aracılığıyla teslim almış ve nakliye işini kendisi üstlenmişse (vekil nakliye şirketi de olabilir), şayet müşterinin istediği adrese varmadan ürün telef olursa müşterinin sorumluluğunda olur. Çünkü müşteri malı teslim almış ve tasarruf etmiştir.

Şayet satıcı/ihracatçı nakliye işini kendisi üstlenmiş veya gemi üzerindeyken alışveriş yapılır ve limana varmadan ürünler telef olursa mal satıcının sorumluluğunda olur. daha fazla bilgi için (217314) nolu sorunun cevabına bakınız.

En iyisini Allah bilir.